

Motion till riksdagen 2008/09:K226

av **Tobias Krantz (fp)**

Den offentliga partifinansieringen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om en utredning om den nuvarande utformningen och en möjlig framtida utformning av den offentliga partifinansieringen.

Motivering

En vecka i juli varje år samlas politiker, debattörer, intresseorganisationer och journalister till den så kallade Almedalsveckan i Visby. I stort sett alla viktiga aktörer inom opinionsbildningen finns på plats. Politikerveckan kan därför ses som en utmärkt spegling av förhållandena på den samlade svenska idémarknaden. För den som under en rad år har följt Almedalsveckan är det svårt att få något annat intryck än att de politiska partierna alltmer har marginaliserats.

Visst är det så att partierna fortfarande väcker intresse när det gäller skildringar av det politiska spelet. Men partiernas roll som bärare av nya idéer har i allt högre utsträckning övertagits av andra aktörer. Numera är det intresseorganisationer av olika slag som står för de mest intressanta idépolitiska inspe- len under Almedalsveckan. De politiska partierna, däremot, har förvandlats från idéproducenter till idékonsumenter, från initiativtagare till mottagare av idéer.

Att fler aktörer än de politiska partierna numera tar plats i det offentliga samtalet och bildar opinion för sina ståndpunkter är i grunden positivt. Det ger ytterst medborgarna fler kanaler att föra fram sina åsikter. Ändå är det långsiktigt problematiskt med en situation där partierna har reducerats till opinionsaktörer bland andra. Partierna har en unik roll när det gäller att stå för ett helhetsperspektiv på politiken. Utan institutioner som med kraft förmår hävda en helhetssyn, baserad på vissa värderingar, utarmas demokratin.

De politiska partiernas eget ansvar är naturligtvis mycket stort. Inom ramen för de ekonomiska resurser som partierna i dag har tillgång till finns det

Fel! Okänt namn på

tämligen goda möjligheter att prioritera idéproduktion och idédebatt. Nästa person som anställs på partikansliet måste inte vara en pressekreterare; det kan lika gärna vara en utredare eller en programförfattare. Ändå är det svårt att komma ifrån att den offentliga partifinansieringens omfattning och struktur behöver reformeras. En källa till inspiration i reformarbetet kan sökas i Tyskland. I Tyskland finns sedan länge ett väl uppbyggt system med idéstiftelser.

På mitt uppdrag har riksdagens utredningstjänst analyserat det tyska systemet. Av utredningstjänstens promemoria (dnr 2007:2009) framgår att stiftelserna har en bred verksamhet som sträcker sig från utbildning, forskning, konferenser till internationellt arbete. Stiftelserna finansieras till övervägande del av årligt offentligt stöd från förbundsstaten och för enskilda projekt från delstaterna och enskilda kommuner. Men också privata donationer förekommer som finansieringskälla. Samtliga partier som är representerade i den tyska förbundsdagen har närstående, men organisatoriskt självständiga, politiska stiftelser.

Också i Sverige bör det seriöst prövas att införa ett system med politiska idéstiftelser. Det kräver reformer av den offentliga partifinansieringen. Stiftelserna bör, enligt min mening, få en ordentlig ekonomisk grundplåt; det skulle exempelvis kunna ske genom att resurser frigörs genom försäljningar av statliga företag. Men det fordras också årliga tillskott; det skulle kunna ske genom att det existerande partistödet reformeras och att privata donationer görs avdragsgilla i deklarationen.

Stiftelsernas uppbyggnad, organisation och relation till sina respektive ”moderpartier” ska präglas av självständighet. De politiska partierna ska naturligtvis ha goda kanaler till och kontakter med stiftelserna, men det är väsentligt att stiftelserna inte betraktas som en del av partiorganisationen. Stiftelserna ska stå för både topp och bredd i idédebatten; de bör därför bland annat anknyta till den starka studieförbundstradition som finns i vårt land.

Ett nytt system för offentlig partifinansiering kan naturligtvis inte införas över en natt. Men en god början på en, enligt mitt förmenande, nödvändig förnyelse av det svenska partistödet vore att genomföra en genomgripande analys av vilka effekter nuvarande utformning av den offentliga partifinansieringen har för partierna när det gäller deras möjligheter att fullgöra sin roll som centrala aktörer i demokratin, inte minst i fråga om idéproduktion och opinionsbildning. Utredningen bör också mot bakgrund av den genomförda analysen pröva ett antal olika idéer kring inriktningen för den offentliga partifinansieringen i framtiden. Den modell som har skisserats ovan hör dit, men också andra tankar bör naturligtvis också övervägas.

Stockholm den 29 september 2008

Tobias Krantz (fp)